

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

НЕДБАЛЮК ІРИНА РОМАНІВНА

УДК 330.131.7:631.15

СИСТЕМА БЮДЖЕТНОГО КОНТРОЛЮ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Спеціальність 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня

кандидата економічних наук

Одеса – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Одеському національному економічному університеті Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

доктор економічних наук, доцент
Волохова Ірина Семенівна,
Одеський національний економічний
університет,
завідувач кафедри фінансів;

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор
Виговська Наталія Георгіївна,
Державний університет «Житомирська
політехніка»,
завідувач кафедри фінансів і кредиту;

кандидат економічних наук, доцент
Васютинська Людмила Анатоліївна,
Одеський регіональний інститут
державного управління Національної
академії державного Управління при
Президентіві України,
доцент кафедри проектного менеджменту.

Захист відбудеться «07» травня 2021 р. о 15:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.055.01 Одеського національного економічного університету за адресою: 65082, м. Одеса, вул. Преображенська, 8, ауд. 217.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Одеського національного економічного університету за адресою: 65082, м. Одеса, вул. Преображенська, 8, ауд. 211.

Автореферат розіслано «06» квітня 2021 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

С.О. Даниліна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Впровадження середньострокового бюджетування, розширення самостійності і відповідальності розпорядників бюджетних коштів за виконанням видатків бюджету, введення нових стандартів бюджетного обліку, оновлення бюджетного календаря у форматі бюджетної декларації, а також інші новації, які впроваджені в бюджетний процес, потребують адаптації системи бюджетного контролю до нових реалій.

Перетворення, що спостерігаються в економічній системі держави, створюють умови для підвищення якості бюджетного контролю, заснованого на використанні сучасних інструментів аудиту, досягнень вітчизняної і зарубіжної економічної науки і практичного досвіду.

Дослідження теоретичних та практичних основ системи бюджетного контролю є одним з актуальних напрямів наукового пошуку для вітчизняної економічної науки, попри те, що фрагментарне висвітлення цього питання можна знайти в економічних наукових виданнях. Дослідженню проблем бюджетного контролю, бюджетної системи та бюджетного механізму присвячені праці відомих українських і зарубіжних науковців. У наукових колах України ці питання досліджували такі вчені, як: О. Ф. Андрійко, Д. А. Баранова, І. В. Басанцов, Л. А. Васютинська, І. В. Ващенко, Н. Г. Виговська, О. П. Гетьманець, І. С. Волохова, В. Г. Дем'янішин, Л. В. Дікань, Л. Л. Кінашук, Л. М. Алексеєнко, О. В. Кожушко, О. С. Койчева, А. М. Любенко, П. В. Мельник, В. Г. Мельничук, А. А. Михалків, В. Ф. Піхоцький, І. Б. Стефанюк, Ю. В. Табенська, А. В. Хомутенко, О. А. Шевчук та інші.

Не дивлячись на вагомий внесок та високу оцінку доробку зазначених науковців, динамічність розвитку системи бюджетного контролю, швидкоплинність змін в економічній системі держави, недоліки адаптації стандартів міжнародного контролю, дискусійний характер низки теоретичних питань, недостатня методична обґрунтованість практичного інструментарію, який використовується при здійсненні контрольної діяльності, необхідність застосування адаптивного аналітичного інструментарію для діагностики системи бюджетного контролю, потреба у використанні інструментів ризик-орієнтованого управління в системі бюджетного контролю обумовили актуальність дослідження та вибір теми дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота є складовою частиною науково-дослідних тем кафедри фінансів Одеського національного економічного університету: «Регулювання та контроль у системі управління державними фінансами» (ДР № 0115U004588, 2015 р.) та «Оптимізація фінансових ресурсів державного підприємства «Чорноморський експертно-технічний центр Держпраці» (ДР № 0116U007207, 2016 р.), в рамках яких надано теоретичні

та практичні рекомендації щодо вдосконалення системи бюджетного контролю з урахуванням світового досвіду та ризиків в бюджетній сфері.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретичних засад і розробка науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи бюджетного контролю.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких *завдань*:

- з'ясувати еволюційні передумови становлення і розвитку бюджетного контролю у ракурсі історичної онтології фінансової науки;
- розкрити сутність бюджетного контролю на основі діалектики наукових поглядів;
- охарактеризувати систему бюджетного контролю та обґрунтувати складові механізми її функціонування;
- визначити інституціональні детермінанти бюджетного контролю;
- провести діагностику дієвості зовнішнього бюджетного контролю;
- дослідити методичний інструментарій внутрішнього бюджетного контролю;
- запропонувати методичні підходи до комплексного оцінювання ефективності функціонування системи бюджетного контролю в контексті синергетичної концепції;
- удосконалити положення щодо формування моделі ризик-орієнтованої системи бюджетного контролю;
- розробити напрямки модернізації системи бюджетного контролю.

Об'єкт дослідження – процес функціонування системи бюджетного контролю.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та практичні засади формування та розвитку системи бюджетного контролю.

Методи дослідження. При написанні дисертаційної роботи використовувалися загальнонаукові та емпіричні методи досліджень, а саме: історичний і діалектичний – при дослідженні історичних процесів становлення бюджетного контролю, історичної онтології фінансової науки, вивчення та систематизації різних наукових поглядів та підходів; індукції та дедукції, системного та порівняльного аналізу – у процесі діагностики та аналізу проблематики і практики бюджетного контролю; абстрактно-логічні методи – при обґрунтуванні висновків та узагальнень. В якості спеціальних методів використовувалися: методи статистичного аналізу (графічний, групування, індексний) – при визначенні інституціональних особливостей бюджетного контролю, аналізі компонентів системи бюджетного контролю, при оцінці впливових факторів на здійснення внутрішнього і зовнішнього контролю в українських реаліях; методи економіко-математичного моделювання – при оцінюванні дієвості фінансового контролю в бюджетній сфері.

Інформаційну базу дослідження становлять закони України, укази Президента України, постанови Верховної Ради та Кабінету Міністрів України, статистичні та аналітичні матеріали Міністерства фінансів України,

Рахункової палати України; Державної казначейської служби України; Державної аудиторської служби України, наукові праці українських і зарубіжних вчених з проблематики дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні науково-практичної проблеми з поглиблення теоретичних засад функціонування системи бюджетного контролю та розробки методичних і науково-практичних підходів щодо його вдосконалення. Елементами наукового вкладу, які характеризують новизну, є такі результати проведеного дослідження:

удосконалено:

– методичні підходи до оцінювання ефективності функціонування системи бюджетного контролю в контексті одержання кумулятивного ефекту синергії, що, на відміну від існуючих, дає можливість оцінювати ефективність системи бюджетного контролю з огляду на організаційний, технологічний, операційний, управлінський, інформаційний ефекти, які виявляються від інтеграції і сполучення різних системоутворюючих елементів через взаємодію підсистем внутрішнього і зовнішнього бюджетного контролю з метою забезпечення потреб зацікавлених в аудиторській інформації сторін для прийняття адекватних бюджетних рішень;

– методичні інструменти щодо оцінювання ефективності діяльності суб'єкту контролю на основі впровадження коефіцієнту виявлення порушень, в основі якого лежить групування цих порушень за рівнями небезпеки відносно загроз бюджету. Такий підхід, на відміну від існуючих, дозволить оперативно проводити моніторинг контрольної діяльності, порівнювати результати її проведення за мережею бюджетних установ і організацій, а також бюджетних програм;

– науково-практичні підходи до проведення контрольних заходів з ідентифікації ризиків, які впливають на функціонування бюджетної установи, організації або реалізацію бюджетної програми, способом групування та аналізу цих ризиків за ознаками умов генерування, якими є зовнішнє середовище, бюджетний процес та випадкові події, що, на відміну від існуючих, надасть можливість сформулювати аналітичну базу для розробки рекомендацій щодо послаблення, мінімізації та попередження таких ризиків;

– організаційне підґрунтя системи бюджетного контролю з вбудованими засобами та інструментами ризик-орієнтованого управління з метою своєчасного виявлення бюджетних ризиків. На відміну від існуючих, ризик-орієнтована система бюджетного контролю ієрархічно пов'язує усіх суб'єктів за видами контрольної діяльності відповідно до наділених повноважень, що дозволяє створити комунікаційні зв'язки і сформулювати канали інформації між суб'єктами контролю та підконтрольними суб'єктами різних ієрархічних рівнів управління для розробки заходів щодо ідентифікації, мінімізації та попередження ризиків;

– комплекс заходів з модернізації системи бюджетного контролю, акцентуючи увагу на посиленні відповідальності суб'єктів контролю, впровадженні новацій до нормативно-правових актів з метою уточнення понятійного апарату, термінології та удосконалення організації контрольної діяльності за рівнями владних компетенцій і видами контрольної діяльності. На відміну від існуючих, реалізація запропонованих заходів сприятиме осучасненню системи бюджетного контролю;

набули подальшого розвитку:

– понятійний апарат бюджетного контролю, що розкривається при використанні системного підходу, у рамках якого бюджетний контроль визначається як елемент системи фінансового контролю держави та як ланка бюджетно-податкової сфери. Такий підхід дозволяє обґрунтовувати виникаючі взаємозв'язки між ланками визначеної сфери контрольної діяльності через призму властивостей системи та форми її організації функціонування;

– поняття системи бюджетного контролю, що визначається як багатоступінчаста ієрархічна структура, організація якої забезпечує виконання контрольної функції бюджету через взаємодію суб'єктів і об'єктів контролю при використанні певних засобів, форм, прийомів, методів та інструментів, які формують механізм бюджетного контролю та детермінують динамізм цієї системи, адаптуючи її до змін зовнішнього середовища. Це надасть можливість розширити наукове пізнання теоретичних основ системи бюджетного контролю;

– тлумачення інституціональних термінів, зокрема «інститут бюджетного контролю» та «інституціональне середовище бюджетного контролю» через розуміння першого як впорядкованої і розвиненої організаційної одиниці, що функціонує згідно з правилами, які визначаються нормами бюджетного права та іншими нормативно-правовими актами з метою реалізації контрольної функції бюджету, а другого, як сукупності правил та норм, що формуються інститутом бюджетного контролю з метою регулювання суспільних відносин, які виникають між зацікавленими сторонами. Це надасть можливість розширити розуміння інституціональних основ бюджетного контролю.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані в дисертаційній роботі результати мають практичне призначення і можуть бути використані для вдосконалення системи бюджетного контролю. Зокрема, основні положення та пропозиції, які мають практичну спрямованість, пройшли апробацію і впроваджені в діяльність територіального управління Рахункової палати України (довідка № 23-18/303 від 29.08.2018 р.). Запропоновані рекомендації щодо здійснення бюджетного контролю у системі управління державними та місцевими фінансами, в основу яких покладені пропозиції щодо підвищення результативності бюджетного контролю використовуються у практичній діяльності Одеського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України

(довідка № 19/116/20/2-1191-2021 від 21.01.2021 р.). Розроблені заходи, направлені на виявлення та протидії правопорушень у сфері незаконного та неефективного використання коштів бюджетних установ та організацій, використовуються у практичній діяльності Департаменту захисту економіки Національної поліції України (довідка № 5881/39/114/02-2018 від 06.09.2018 р.).

Одержані результати наукового дослідження використовуються у навчальному процесі Одеського національного економічного університету під час викладання дисциплін: «Фінансовий контроль», «Бюджетний менеджмент», «Бюджетна система» (довідка № 01-17/356 від 04.02.2021 р.).

Особистий внесок здобувача. Усі наукові положення, результати, висновки та практичні рекомендації, викладені у дисертаційній роботі, отримано автором особисто. З наукових праць, які опубліковані у співавторстві, у дисертації використано лише ідеї та результати, які становлять особистий внесок здобувача.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати наукового дослідження доповідались та обговорювались на щорічних міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: «Сучасні наукові погляди на економічний розвиток країни: теорії та пропозиції» (м. Ужгород, 2015 р.); «Проблеми сучасної економіки» (м. Запоріжжя, 2015 р.); «Економіка, фінанси та управління: проблеми та сучасні шляхи розвитку» (м. Львів, 2015 р.); «Актуальні питання розвитку економіки в сучасних умовах» (м. Одеса, 2016 р.); «Modern transformation of economics and management in the era of globalization» (Клайпеда, Литовська Республіка, 2016); «Економіка, фінанси та управління: оцінка та перспективи розвитку» (м. Полтава, 2017 р.); «Сучасні можливості забезпечення соціально-економічного розвитку країн» (м. Ужгород, 2017 р.); «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення» (м. Тернопіль, 2017 р.); «Забезпечення сталого економічного розвитку країни: проблеми, можливості та перспективи» (м. Київ, 2018 р.).

Публікації. Основні наукові положення, висновки і результати дослідження опубліковано у 20 наукових працях загальним обсягом 7,4 д. а., у тому числі: 10 статей у наукових фахових виданнях України (з яких 10 – у наукових виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз), 1 стаття у закордонному науковому виданні, 9 тез доповідей за результатами участі у науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 276 сторінок, з них 219 сторінок основного тексту. Робота містить 21 таблицю, 27 рисунків, 6 додатків на 13 сторінках. Список використаних джерел із 287 найменувань, розміщений на 28 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, встановлено її зв'язок із науковими програмами, планами та темами, визначено мету і завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну одержаних результатів, їх теоретичне та практичне значення, особистий внесок здобувача, відображено апробацію результатів дисертаційної роботи, публікації та структуру роботи.

У першому розділі **«Теоретичні засади системи бюджетного контролю»** з'ясовано еволюційні передумови становлення і розвитку системи бюджетного контролю; розкрито сутність бюджетного контролю на основі діалектики наукових поглядів; охарактеризовано систему бюджетного контролю та обґрунтовано складові механізми її функціонування.

Проведене дослідження дозволило з'ясувати, що об'єктивною передумовою формування системи бюджетного контролю є розвиток суспільно-економічних відносин, який став рушійною силою для інституалізації державного фінансового контролю. Встановлено, що межі між державним фінансовим контролем і бюджетним контролем були розмиті як у практичному, так й у теоретичному сенсі майже до початку ХХ століття. Аргументовано, що до набуття Україною незалежності, система бюджетного контролю з організаційної точки зору еволюціонувала у консонансі з фінансовою системою СРСР. Доведено, що еволюція системи бюджетного контролю на сучасному етапі обумовлена інтеграцією національних економік в інформаційний простір.

Розкрито зміст поняття «бюджетний контроль» через узагальнення та систематизацію існуючих теоретичних підходів, виявлення специфічних рис, організаційних та управлінських особливостей. Встановлено, що бюджетний контроль у ракурсі онтології фінансової науки визначається з огляду на діалектичні взаємозв'язки між категоріями «фінанси» і «бюджет». У прагматичному сенсі аналізоване поняття розкривається з точки зору процесуального, управлінського та організаційного підходів. З огляду на виявлені взаємозв'язки між різними сферами фінансової та контрольної діяльності на основі системного підходу запропоновано розглядати бюджетний контроль як ланку бюджетно-податкової сфери та елемент системи фінансового контролю держави. Такий підхід розширює понятійний апарат бюджетного контролю і дозволяє обґрунтовувати виникаючі взаємозв'язки між ланками визначеної сфери контрольної діяльності через призму властивостей системи.

З'ясовано, що внутрішня побудова системи бюджетного контролю виходить з ієрархії побудови бюджетної системи, а особливості її організації задаються цілями, які досягаються за допомогою відповідного механізму через взаємодію і взаємозв'язок між елементами внутрішнього середовища системи та між самою системою і зовнішнім середовищем. Архітектоніка системи бюджетного контролю наведена на рис. 1.

Рис. 1 – Архітектура системи бюджетного контролю

Джерело: розроблено автором

Аргументовано, що система бюджетного контролю визначається з огляду на її багатоступінчасту ієрархічну структуру, форми організації, що забезпечують виконання контрольної функції бюджету через взаємодію суб'єктів і об'єктів контролю при використанні певних засобів, форм, прийомів, методів та інструментів, які формують механізм бюджетного контролю та детермінують динамізм цієї системи, адаптуючи її до змін зовнішнього середовища.

У другому розділі «**Особливості організації та функціонування системи бюджетного контролю в Україні**» визначено інституціональні детермінанти бюджетного контролю; проведено діагностику дієвості зовнішнього бюджетного контролю; досліджено методичний інструментарій внутрішнього бюджетного контролю.

У процесі дослідження уточнено трактування терміну «інститут бюджетного контролю» як організаційної одиниці, що функціонує згідно з правилами, врегульованими нормами бюджетного права та іншими нормативно-правовими актами з метою реалізації контрольної функції бюджету.

Набуло подальшого розвитку тлумачення поняття «інституціональне середовище бюджетного контролю», під яким слід розуміти сукупність правил та норм, що формуються інститутом бюджетного контролю з метою регулювання суспільних відносин, які виникають між зацікавленими сторонами.

З огляду на те, що всі інституції бюджетного контролю здійснюють свою діяльність в умовах постійною взаємодії з зовнішнім середовищем розмежовано інституціональні детермінанти розвитку системи бюджетного контролю на детермінанти трансформації та детермінанти поведінки. Аргументовано, що групування детермінант за такими ознаками дозволить систематизувати не тільки множинність інституційних факторів, які впливають на зміні інституціонального середовища, але й надасть можливість виявити вектор їх дії з огляду на вплив, поведінку певного суб'єкту, процес взаємодії останнього з іншими суб'єктами, адаптацію системи бюджетного контролю до зовнішніх змін. Визначено вбудовані інституціональні параметри системи бюджетного контролю з метою оцінювання ефективності її інституціонального забезпечення.

На основі проведеної систематизації показників щодо виявлених порушень при здійсненні зовнішнього бюджетного контролю Рахунковою палатою України впродовж аналізованого періоду (2012-2019 рр.) встановлено, що амплітуди коливань за питомою вагою порушень змінюються достатньо в широких діапазонах. Проведене трендування дозволило виявити загальні тенденції зміни питомої ваги показників, які характеризують порушення. Це дозволило з'ясувати, що зростаючою є тенденція порушень бюджетного законодавства.

Проведено діагностику діяльності Рахункової палати України відповідно до запропонованих стадій: 1) планування контрольної діяльності; 2) дослідження предметної області; 3) проведення контрольних заходів; 4) оформлення результатів контролю. Це дозволило розмежувати та обґрунтувати здобутки і недоліки зовнішнього бюджетного контролю, які виявляються у рамках кожної стадії.

На основі кореляційно-регресійного аналізу розроблено економіко-математичну модель, яка описується рівнянням:

$$y = 19,23 x_1 - 0,38 x_2 + 20,79, \quad (1)$$

де: y – обсяг перевірених під час контролю коштів державного бюджету, млрд. грн.; x_1 – виявлені порушення, млрд. грн.; x_2 – кошторисні призначення на забезпечення контрольної діяльності Рахункової палати України.

Перевірка значущості моделі за коефіцієнтом детермінації ($R^2 = 74,6\%$), F-критерієм Фішера, P-критерієм показала, що модель є статистично значимою. Таким чином, на 1 грн. виявлених порушень приходить 19,22 грн. перевірених коштів державного бюджету, а на 1 грн. кошторисних призначень обсяг перевірених коштів знижується на 0,38 грн.

Визначено, що проблемні питання при здійсненні зовнішнього бюджетного контролю фокусуються на неузгодженості нормативно-правового забезпечення та недосконалості законодавства, недостатності методичного та інформаційно-цифрового забезпечення.

Систематизовано організаційні засади внутрішнього бюджетного контролю в системі касового виконання бюджету та проведення внутрішнього аудиту Державною аудиторською службою України, які визначаються цілями внутрішнього аудиту, контрольними повноваженнями, методами, результатами контрольної діяльності, контрольним середовищем та ризиками, які виникають при здійсненні внутрішнього бюджетного контролю.

Встановлено, що найбільш поширені випадки фінансових порушень, які мали негативні наслідки для бюджету і виявилися у втратах бюджетних ресурсів, пов'язані, як правило, із завищенням вартості робіт та придбаних товарів і послуг; порушеннями з оплати праці; незаконними виплатами пільг, субсидій, стипендій та ін. Зазначені недоліки відбилися на зростаючій тенденції частки порушень з нецільового використання бюджетних коштів.

На основі кореляційно-регресійного аналізу розроблено економіко-математичну модель, яка описується рівнянням:

$$y = 1,197x_1 + 4,014 x_2 + 4,14 x_3 - 1701,1 , \quad (2)$$

де: y – загальні втрати державних фінансових ресурсів; x_1 – витрати з порушенням законодавства; x_2 – нецільові бюджетні витрати; x_3 – незаконні бюджетні витрати.

Коефіцієнт детермінації становить 97,1%, тобто досліджувані чинники пояснюють 97% варіації динаміки втрат державних фінансових ресурсів. Показники за F-критерієм і P-критерієм доводять статистичну значимість моделі. Отже, можна стверджувати, що на 1 грн. витрат щодо порушення законодавства загальні витрати державних фінансових ресурсів збільшуються на 1,20 грн., також спостерігається збільшення державних витрат на 4,01 грн. та 4,14 грн. з причин проведення нецільових та незаконних витрат відповідно.

У третьому розділі «**Напрями вдосконалення системи бюджетного контролю**» запропоновано методичні підходи до комплексного оцінювання ефективності функціонування системи бюджетного контролю в контексті синергетичної концепції; розроблено науково-практичні підходи до формування ризик-орієнтованої системи бюджетного контролю; обґрунтовано напрямки модернізації системи бюджетного контролю.

За допомогою систематизації та групування ефектів синергії за типами визначено вигоди і напрями позитивних змін системи бюджетного контролю (табл. 1).

Обґрунтовано методичний підхід до оцінювання ефективності функціонування системи бюджетного контролю в контексті одержання кумулятивного ефекту синергії, який базується на припущенні, що система бюджетного контролю, утворюючи нові зв'язки між елементами, змінює

свою поведінку, генеруючи інтенсивний розвиток, що можна описати функцією:

$$S = \sum_{i=1}^n f_i x_i \rightarrow \max, \quad (4)$$

де S – синергетичний ефект від функціонування системи бюджетного контролю; x_i – контрольний захід; f_i – ефект i -того контрольного заходу.

У загальному вигляді оцінку ефекту синергії від спільної діяльності усіх системоутворюючих елементів системи бюджетного контролю пропонується визначити через кумулятивну оцінку:

$$S_k = C_k - (B_{a_1} + B_{a_2} \dots + B_{a_n}) \quad (5)$$

де S_k – кумулятивна оцінка ефекту синергії в момент часу (t) від функціонування усіх системоутворюючих елементів бюджетного контролю; C_k – кумулятивні витрати на вході у систему; $(B_{a_1}; B_{a_2}; \dots; B_{a_n})$ – автономно отримані вигоди (на виході із системи) від взаємодії елементів системи ($a_1; a_2; a_n$).

Таблиця 1

Вигоди та напрями позитивних змін системи бюджетного контролю відповідно до типів ефекту синергії

Ознаки виявлення ефекту синергії	Вигоди (ефекти)	Напрями позитивних змін
Управлінський ефект синергії	Консолідація можливостей суб'єктів бюджетного контролю і підконтрольних суб'єктів	Підвищення внутрішньої самоорганізації системи бюджетного контролю та підвищення ефективності бюджетного процесу
Технологічний ефект синергії	Підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів	Оптимізація витрат на проведення контрольної діяльності; економія на масштабі
Операційний ефект синергії	Підвищення якості бюджетного контролю	Трансфер навичок, знань досвіду; підвищення кваліфікації кадрів; економія часу проведення перевірок
Організаційний ефект синергії	Покращення структури управління органів фінансового контролю в бюджетній сфері	Формування більш ефективної керуючої системи
Інформаційно-цифровий ефект синергії	Зміцнення взаємозв'язків із стейкхолдерами, оптимізація контрольної діяльності, підвищення якості інформації	Транспарентність системи бюджетного контролю; забезпечення ключових стейкхолдерів достовірною і доступною інформацією

Джерело: розроблено автором

Запропоновано впровадження шкали порушень, відповідно до небезпеки, яку вони спричиняють для бюджету, зокрема: перша група – порушення дуже високого рівня небезпеки; друга – порушення високого рівня небезпеки; третя – порушення помірного рівня небезпеки; четверта – незначного рівня небезпеки. На основі запропонованої шкали розроблено методичний інструмент – коефіцієнт виявлення порушень ($K_{ВП}$):

$$K_{ВП} = \frac{0,54\Pi_1 + 0,28\Pi_2 + 0,13\Pi_3 + 0,05\Pi_4}{B_{зф}} \times K_{нопр}, \quad (6)$$

де Π_1 ; Π_2 ; Π_3 ; Π_4 – порушення відповідно за групами небезпеки; $B_{нр}$ – обсяг перевічених коштів; $B_{зф}$ – загальний обсяг фінансування. $K_{нопр}$ – поправочний коефіцієнт

$$K_{нопр} = \frac{B_{нр}}{B_{зф}}$$

На основі запропонованого підходу розроблено наступний методичний інструмент коефіцієнт ефективності діяльності суб'єкту контролю ($K_{еф}$):

$$K_{еф} = \left(\frac{(0,54\Pi_1 + 0,28\Pi_2 + 0,13\Pi_3 + 0,05\Pi_4) \cdot B_{контр}}{B_{зф}} + \frac{B_{зф}}{B_{контр}} \right) \times K_{нопр}, \quad (7)$$

де $B_{контр}$ – видатки на проведення контрольної діяльності.

Для підвищення якості бюджетного контролю запропоновано науково-практичний підхід до ідентифікації бюджетних ризиків, який базується на їх групуванні за ознакою умов генерування (ризиків зовнішнього середовища; ризиків бюджетного процесу; ризиків подій). Виявлено вплив таких ризиків на бюджетний процес відповідно до його стадій. На основі матриці «вплив/залежність» визначено зв'язки між різними групами генерування ризиків.

Запропоновано модель системи бюджетного контролю з вбудованими засобами та інструментами ризик-орієнтованого управління (рис. 2), яка базується на припущенні, що суб'єкти контролю є відносно самостійними, а відтак і методи управління ризиками мають відповідати цілям певного виду контролю відповідного рівня. Проте, оскільки бюджетна система в силу своєї багатовимірності здатна генерувати самостійні ризики або мультиплікувати зовнішні, то для своєчасної ідентифікації таких ризиків виникає потреба у створенні комунікаційних та інформаційних каналів між вищим та нижчим рівнем за ієрархією. Інформація та створені комунікації між суб'єктами бюджетного контролю дозволяють запровадити систему профілактичних заходів щодо попередження порушень з причин генерування тих або інших ризиків.

На основі існуючої проблематики функціонування системи бюджетного контролю визначено напрями її модернізації. Увага фокусувалась на необхідності формування комплексної системи бюджетного контролю, орієнтованої не на процедури, а на завершальний результат.

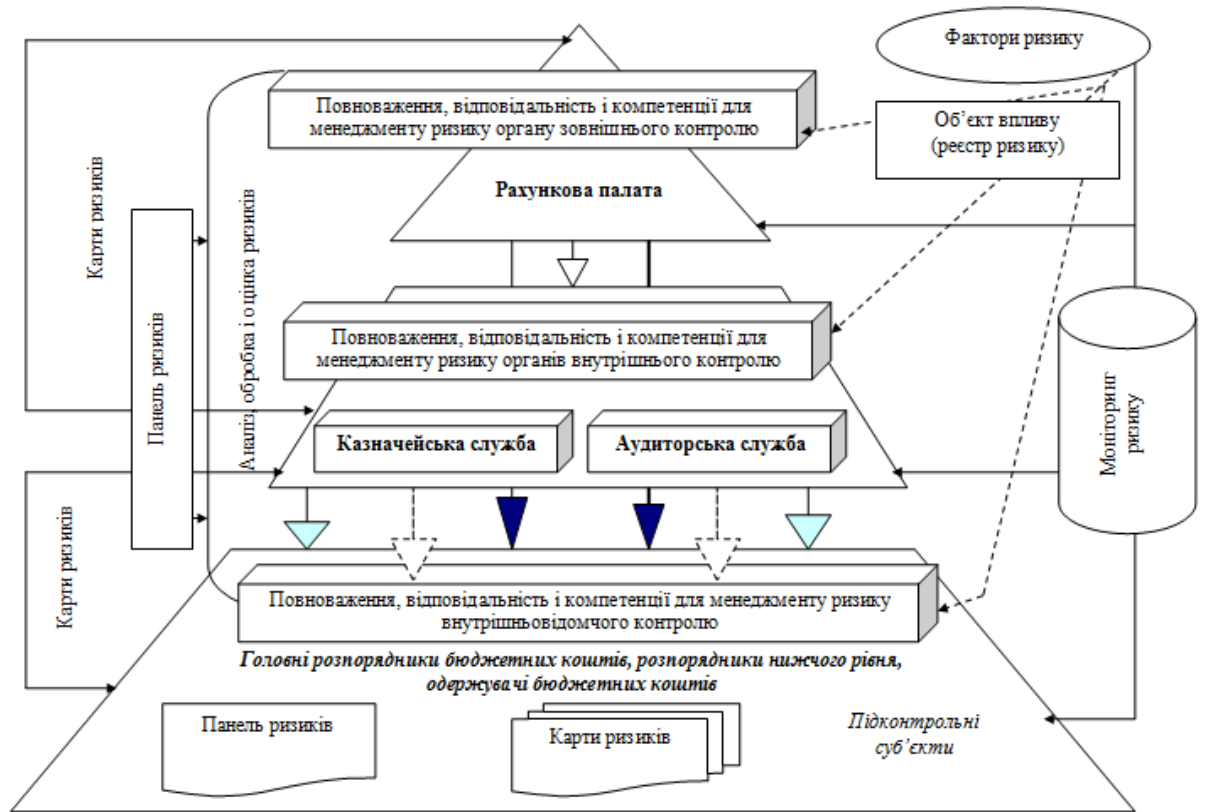

Рис. 2 – Система бюджетного контролю з вбудованими засобами та інструментами ризик-орієнтованого управління

Джерело: розроблено автором

Аргументовано, що нормативно-правове забезпечення системи бюджетного контролю потребує удосконалення, адже на тлі досить значного обсягу законодавчих документів, лишаються неврегульованими питання, які пов'язані з організацією бюджетного контролю за його рівнями, методичним забезпеченням, розмежуванням повноважень між суб'єктами внутрішнього і зовнішнього бюджетного контролю. Таке положення знижує ефективність функціонування системи бюджетного контролю та формує додаткові можливості для незаконного і нецільового використання бюджетних коштів. Тому вважається за доцільне запровадити новачі до Бюджетного кодексу України з огляду на уточнення понятійного апарату, термінології, організаційних засад, а також створити законодавче підґрунтя для формування каналів інформації та комунікації з користувачами аудиторської інформації.

ВИСНОВКИ

У дисертації запропоновано вирішення наукового завдання щодо поглиблення теоретичних засад системи бюджетного контролю та розробки рекомендацій науково-практичного та методичного характеру, спрямованих на її удосконалення. Це дозволило сформулювати низку висновків:

1. На основі дослідження еволюції бюджетного контролю виявлено, що його становлення і розвиток пов'язані з об'єктивними і реальними процесами, які відбувалися у фінансовій системі держав та через свою історичну спадкоємність сприяли трансформації системи бюджетного контролю. Доведено, що до початку ХХ століття межі між державним фінансовим контролем і бюджетним контролем були розмиті як у практичному, так й у теоретичному сенсі. На формування бюджетного контролю, як відособленої системи, вплинули політичні перетворення, які пов'язані з певними етапами еволюційного розвитку соціально-економічних відносин, що, у свою чергу, призвело до формування інституціональної середовища бюджетного контролю. Це надало можливість виявити закономірності формування інституту та системи бюджетного контролю.

2. З'ясовано, що поняття «бюджетний контроль» діалектично пов'язане з спорідненими дефініціями – «контроль», «державний фінансовий контроль», «фінансовий контроль», що викликало наукову дискусію з розкриття суті ключового поняття. На основі системного підходу досліджено взаємозв'язки між різними сферами фінансової контрольної діяльності та доведено, що бюджетний контроль є ланкою бюджетно-податкової сфери і елементом системи фінансового контролю держави, що поглиблює теоретичні засади бюджетного контролю з огляду на вивчення взаємозв'язків, які виникають на нижньому рівні взаємодії, тобто між ланками бюджетно-податкової сфери, а також між елементами системи фінансового контролю держави.

3. Визначено функціональні особливості системи бюджетного контролю. Встановлено, що через механізм бюджетного контролю, нормативно-правове, інституціональне, інформаційно-цифрове забезпечення, суб'єктно-об'єктний склад здійснюється взаємозв'язок елементів цієї системи. Це дозволило розкрити поняття системи бюджетного контролю як системи, що має багатоступінчасту ієрархічну структуру, форми організації, що забезпечують виконання контрольної функції бюджету через взаємодію суб'єктів і об'єктів контролю за допомогою використання певних засобів, форм, прийомів, методів та інструментів, які формують механізм бюджетного контролю та детермінують динамізм цієї системи, адаптуючи її до змін зовнішнього середовища.

4. Обґрунтовано поняття інституту бюджетного контролю та визначено його інституціональне середовище. Аналіз функціональних особливостей інституцій бюджетного контролю дозволив виявити низку проблемних питань, які торкаються недосконалості функціонування інституту бюджетного контролю з огляду на цілі та функціональні особливості його інституцій, що виявляється у негативних наслідках, які призводять до дублювання повноважень останніх та недолікам в реалізації, покладених на них функцій. Проведений аналіз став підставою для обґрунтування інституціональних детермінант розвитку бюджетного контролю. Запропоновано розмежування інституціонального впливу за групами

зовнішнього і внутрішнього впливу з огляду на трансформаційні та поведінкові особливості інституціонального середовища бюджетного контролю відповідно. Виходячи з того, що інституціональна система бюджетного контролю володіє параметричними ознаками, обґрунтовано систему інституціональних параметрів, які описують інституціональне середовище з точки зору його функціональності.

5. Деталізовано та обґрунтовано стадії організації зовнішнього бюджетного контролю. З'ясовано, що амплітуди коливань за питомою вагою порушень змінюються достатньо в широких діапазонах. Розроблено економіко-математичні моделі на базі кореляційно-регресійного аналізу. Виявлено залежності між такими факторами, як обсяги виявлених порушень, обсяги перевірених коштів державного бюджету та обсяги бюджетних призначень для реалізації функцій зовнішнього бюджетного контролю. Проведений аналіз дозволив з'ясувати, що проблеми останнього формуються у площині нормативно-правового, інформаційного, методичного забезпечення. Це аргументує потребу в розробці науково-практичних підходів щодо оцінювання ефективності діяльності органів державного фінансового контролю в бюджетній сфері.

6. Проаналізовано елементи системи внутрішнього бюджетного контролю в Україні. Систематизовано процедури і правила його здійснення. З'ясовано організаційні засади внутрішнього контролю ДКСУ (Державна Казначейська служба України) та ДАСУ (Державна Аудиторська служба України) з огляду на системоутворюючі елементи відповідно до стандартів INTOSAI. Розроблено економіко-математичні моделі, які дозволили виявити залежність між втратами бюджету від виявлених порушень та обсягами виявлених порушень, що привели до втрат фінансових ресурсів держави. З'ясовано, що необхідно сприяти розвитку внутрішньовідомчого контролю, який мають проводити головні розпорядниками бюджетних коштів за межею бюджетних установ, а фокус уваги потрібно зосередити на методичному, інформаційно-цифровому забезпеченні та налагодженні комунікаційних каналів за ієрархією управління.

7. Розроблено методичний підхід до комплексного оцінювання ефективності бюджетного контролю, який базується парадигмі синергетичного розвитку. Доведено, що комплексне оцінювання повинно здійснюватися з огляду на взаємодію підсистем зовнішнього і внутрішнього контролю та визначення елементів, які формують нечіткі множини. Ці доводи лягли в основу методики оцінювання ключових ефектів синергії в системі бюджетного контролю. Розроблено структурно-функціональну модель, яка описує морфологію системи бюджетного контролю через контрольні-оціночні компоненти. Розроблено методичні рекомендації до оцінювання ефективності діяльності суб'єкту контролю у спосіб використання коефіцієнту виявлення порушень, який визначається з огляду на групування цих порушень за рівнями небезпеки відносно загроз, що завдаються бюджету. На основі матриці зацікавлених сторін визначені

ключові користувачі аудиторської інформації, що надасть можливість оптимізувати роботу органів контролю з огляду на потреби і вигоди ключових стейкхолдерів.

8. Аргументована необхідність групування бюджетних ризиків за ознакою умов генерування (ризик зовнішнього середовища; ризик бюджетного процесу; ризик подій), що є доцільним при проведенні аналізу та ідентифікації таких ризиків. На основі матриці «вплив/залежність» виявлено зв'язки між різними групами генерування ризиків. Це дає можливість здійснювати цілеспрямоване управління ними. У напрямку подальшого удосконалення системи бюджетного контролю розроблено науково-практичні підходи до її формування на основі вбудованих засобів та інструментів ризик-орієнтованого управління. Компоненти такої системи структурно пов'язані між собою відповідно до ієрархії управління, видів контрольної діяльності та утворених каналів інформації і комунікації.

9. Визначено напрями модернізації існуючої системи бюджетного контролю, що включають трансформацію нормативно-правового поля у сфері бюджету, інституційної структури бюджетного контролю, посилення вертикальної та горизонтальної комунікації між органами бюджетного контролю різних рівнів, імплементацію міжнародних стандартів бюджетного контролю на всіх його рівнях. Такі кроки у середньо- та довгостроковій перспективі дозволять підвищити ефективність бюджетного контролю.

Отримані наукові та практичні результати можуть бути використані при розробці методичного, інформаційного та нормативно-правового забезпечення контрольної діяльності у сфері бюджетного контролю.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у наукових фахових виданнях України:

1. Недбалюк І. Р., Уманець Т. В. Діагностування рівня системи економічної безпеки регіону: теоретичний аспект. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: «Економічні науки»*. 2014. № 3. Т.3 (212). С. 82-86. (0,6 д. а.). *Особистий внесок здобувача: проаналізовано показники рівня системи економічної безпеки (0,5 д.а.) (Index Copernicus, Google Scholar)*
2. Недбалюк І. Р. Бюджетний контроль: сутність поняття та етимологія. *Економіка, фінанси, право*. 2015. № 12/2. С. 38-41. (0,5 д.а.) (*Index Copernicus*)
3. Недбалюк І. Р. Теоретична концептуалізація поняття системи бюджетного контролю. *Економіка та держава*. 2016. № 1. С. 93-96. (0,6 д.а.) (*Index Copernicus, Google Scholar*)
4. Недбалюк І. Р. Моніторинг показників ефективності системи бюджетного контролю. *Електронне наукове фахове видання «Глобальні та національні проблеми економіки»*. 2017. № 19. С. 422-427. (0,7 д.а.) (*Index Copernicus*)

5. Недбалюк І. Р. Механізм функціонування системи бюджетного контролю. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2017. № 15. Ч. 2. С. 40-43. (0,5 д.а.) (*Index Copernicus*)
6. Недбалюк І. Р. Оцінка ефективності показників бюджетного контролю: сучасний вітчизняний досвід. *Економічний вісник Запорізької державної академії*. 2017. № 6 (12). Ч. 2. С. 86-90. (0,7 д.а.) (*Index Copernicus*)
7. Недбалюк І. Р. Стратегічні орієнтири модернізації системи бюджетного контролю. *Бізнес інформ*. 2018. № 5. С. 384-388. (0,6 д.а.) (*Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Papers in Economics, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals, Academic Journals Database, Advanced Science Index, Open Academic Journals Index, GetInfo, BASE, OpenAIRE, WorldCat, Library Hub Discover, Open Access Library, J-Gate, Академия Google, Research Bible*)
8. Недбалюк І. Р. Концептуальні підходи до створення ризикоорієнтованої системи бюджетного контролю. *Світ фінансів*. 2018. № 2 (55). С. 57-66. (0,7 д.а.) (*Index Copernicus, WorldCat, Google Scholar, Liberty of Congress (Washington DC 20540 United States) Online Catalog, Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського*)
9. Недбалюк І. Р. Еволюційні передумови становлення і розвитку бюджетного контролю. *Держава та регіони. Серія: «Економіка та підприємництво»*. 2020. № 3 (114). Ч. 2. С. 97-101. (0,7 д.а.) (*Index Copernicus*)
10. Недбалюк І. Р. Діалектика наукових поглядів щодо сутності бюджетного контролю. *Науковий журнал «Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського»*. Серія: «Економіка та управління». 2020. № 4. Т. 31(70), Ч. 2. С. 104-108. (0,65 д.а.) (*Index Copernicus*)

Статті у наукових виданнях інших держав:

11. Nedbalyuk I. R. Institutions of the budgetary control in Ukraine: the theoretical aspect. *Modern Science. Moderni veda*. 2016. № 2. P. 9-16. (0,7 д.а.)

Опубліковані праці апробаційного характеру:

12. Недбалюк І. Р. Місце та роль принципів у системі бюджетного контролю. *Сучасні наукові погляди на економічний розвиток країни: теорії та пропозиції*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 11-12 грудня 2015 р. Ужгород: ВД «Гельветика», 2015. Ч. 2. С. 117-118. (0,15 д.а.)
13. Недбалюк І. Р. Проблематика бюджетного контролю в сучасних умовах. *Проблеми сучасної економіки*: матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., 11-12 грудня 2015 р. Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 2015. Ч. 2. С. 110-111. (0,1 д.а.)
14. Недбалюк І. Р. Methods of budgetary control. *Економіка, фінанси та управління: проблеми та сучасні шляхи розвитку*: матеріали Міжнар.

наук.-практ. конф., 25-26 грудня 2015 р. Львів: ЛЕФ, 2015. Ч. 3. С. 44-45. (0,15 д.а.)

15. Недбалюк І. Р. Інститути та інституції в бюджетному контролі. *Актуальні питання розвитку економіки в сучасних умовах*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 26-27 лютого 2016 р. Одеса: ЦЕДР, 2016. С. 81-83. (0,15 д.а.)

16. Недбалюк І. Р. Види та форми бюджетного контролю. *Modern transformation of economics and management in the era of globalization: International scientific conference*, 29 January 2016. Klaipeda, Litva: Baltija Publishing. P. 303-305. (0,15 д.а.)

17. Недбалюк І. Р. Оцінка ефективності бюджетного контролю. *Економіка, фінанси та управління: оцінка та перспективи розвитку*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 8 вересня 2017 р. Полтава: ЦФЕНД, 2017. С. 110-113. (0,2 д.а.)

18. Недбалюк І. Р. Показники ефективності бюджетного контролю. *Сучасні можливості забезпечення соціально-економічного розвитку країн*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 16 вересня 2017 р. Ужгород: ВД «Гельветика», 2017. С. 157-160. (0,2 д.а.)

19. Недбалюк І. Р. Підходи до систематизації показників ефективності державного фінансового контролю. *Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення*: матеріали Міжнар. наук. Інтернет-конф., 20 вересня 2017 р. Тернопіль, 2017. С. 106-109. (0,2 д.а.)

20. Недбалюк І. Р. Світові моделі бюджетного контролю та можлива адаптація в Україні. *Забезпечення сталого економічного розвитку країни: проблеми, можливості та перспективи*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 2 червня 2018 р. Київ: ГО «Київський економічний науковий центр», 2018. С. 122-125. (0,25 д.а.)

АНОТАЦІЯ

Недбалюк І. Р. Система бюджетного контролю: теорія і практика. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит. – Одеський національний економічний університет, Одеса, 2021.

У дисертації запропоновано вирішення наукового завдання щодо поглиблення теоретичних засад системи бюджетного контролю та розробки рекомендацій науково-практичного та методичного характеру. Здійснено обґрунтування низки теоретичних положень та уточнено понятійний апарат таких дефініцій, як «система бюджетного контролю», «інститут бюджетного контролю» та «інституціональне середовище бюджетного контролю». На основі економіко-математичного моделювання проаналізовано чинники, що впливають на функціонування системи бюджетного контролю. Визначено проблемні питання, які стримують інтенсивність її розвитку.

На основі аналізу зацікавлених сторін виявлено ключових користувачів аудиторської інформації. Розроблено методичний підхід до комплексного оцінювання ефективності системи бюджетного контролю, який базується на парадигмі синергетичного розвитку. Розроблено методичні підходи до оцінювання ефективності діяльності суб'єкту контролю за допомогою застосування такого методичного інструменту, як коефіцієнт виявлення порушень.

Удосконалено науково-практичні підходи до розробки системи бюджетного контролю з вбудованими засобами та інструментами ризик-орієнтованого управління. На основі виявленої проблематики, розроблено комплекс теоретичних та науково-практичних заходів щодо модернізації системи бюджетного контролю.

Ключові слова: контроль, система бюджетного контролю, внутрішній бюджетний контроль, зовнішній бюджетний контроль, інститут бюджетного контролю, користувачі аудиторської інформації.

АННОТАЦІЯ

Недбалюк И.Р. Система бюджетного контроля: теория и практика. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08 – Деньги, финансы и кредит. – Одесский национальный экономический университет, Одесса, 2021.

В диссертации предложено решение научной задачи по углублению теоретических основ системы бюджетного контроля и разработки рекомендаций научно-практического и методического характера. Осуществлено обоснование ряда теоретических положений и уточнен понятийный аппарат таких дефиниций, как «система бюджетного контроля», «институт бюджетного контроля» и «институциональная среда бюджетного контроля».

На основе экономико-математического моделирования проанализированы факторы, влияющие на функционирование системы бюджетного контроля. Определены проблемные вопросы, которые сдерживают интенсивность ее развития. На основе анализа заинтересованных сторон выявлено ключевых пользователей аудиторской информации. Разработан методический подход к комплексной оценке эффективности системы бюджетного контроля, основанный на парадигме синергетического развития. Разработаны методические подходы по оценке эффективности деятельности субъекта контроля путем применения такого методического инструмента, как коэффициент обнаружения нарушений.

Усовершенствованы научно-практические подходы к разработке системы бюджетного контроля со встроенными средствами и инструментами риск-ориентированного управления. На основе выявленной проблематики, разработан комплекс теоретических и научно-практических мероприятий по модернизации системы бюджетного контроля.

Ключевые слова: контроль, система бюджетного контроля, внутренний бюджетный контроль, внешний бюджетный контроль, институт бюджетного контроля, пользователи аудиторской информации.

ABSTRACT

Nedbalyuk I. R. Budget control system: theory and practice. – Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Economic Sciences, specialty 08.00.08 – “Money, Finance and Credit”. – Odessa National Economics University, Odessa, 2021.

The dissertation proposes a solution to the scientific problem to deepening the theoretical foundations of the budget control system and the development of recommendations of a scientific, practical and methodological nature.

In the course of the study, the theoretical foundations of budgetary control through the disclosure of its features and taking into account the dialectical relationship between financial and budgetary control were substantiated. By supplementing the classification criterion, which characterizes budget control as a subsystem of the budgetary and tax sphere, it has been proved that the one, being an element of the state financial control system, is determined by the subject-object criterion.

The theoretical provisions has been justified and the conceptual apparatus of such definitions as "the system of budget control", "the institution of budget control" and "the institutional environment of budget control" has been clarified.

A four-stage model of organizing external financial control has been developed, which is carried out by the Accounting Chamber of Ukraine. According to this stages, it activities were systematized and analyzed. On the basis of correlation and regression analysis, an economic and mathematical model has been made, which describes the influence of such factors.

The analysis of elements to the subsystem of internal budget control than is carried out by the Treasury and the State Audit Service, made it possible to characterize the procedures and rules for the activities of these control subjects in terms of the international INTOSAI standards. For substantiate the issues of internal budgetary control, which is carried out by the Audit Service, an economic and mathematical model was developed. With this model the impact of budget losses associated with the identified violations to the financial provision of the activities control subject as Audit Service was assessed.

A methodological approach to a comprehensive assess the effectiveness of budget control based on the paradigm of synergistic development has been developed. The made mathematical model can find out that the synergy effect can be obtained through the interaction of two subsystems of budgetary control - the inside control subsystem and the outside control subsystem. They have not duplicated, but complement each other, because they shared the same objective. The feasibility for using an integrated approach to assessing the synergy effect of budget control was proven. It based on the hypothesis that the budget control

system, forming new connections between the elements of these two subsystems, can form a certain mathematical set. This determines the behavior of the system, prompting it to intensive development. It has been determined that the key synergy effects in the system of budgetary control are management, technological, operational, organizational and informational effects.

The Guidelines intended for use in judging the effectiveness of the control bodies' activity was developed and it is based through assessment of the coefficient of detection of violations.

A stakeholder matrix has been made to identify key users of the audit information. The need to distinguish these stakeholders into a separate group makes it possible to optimize the process of budgetary control by focusing on their needs. In addition, unlike other stakeholders, key users can set tasks for control bodies based on the problems that arise in their operations. The conceptual provisions for the development of a model of a budget control system with built-in tools and risk-based management tools were necessary for the timely identification of budget risks have been improved. Scientific and practical approaches to the classification, analysis, identification of budget risks generated by the external environment, the budget process and random events, based on the use of mathematical methods for analysis and modeling, have been developed. In particular, based on the construction of the "influence / dependence" matrix, causal relationships between risks both within the group and between groups were assessed. These allowed both within the group, rank and assess the impact on each other. A model of the budget control system with built-in means and tools of risk-based management was developed, which was formed in accordance with the hierarchy of the budget control system within the framework of external audit, internal audit and internal audit.

On the basis of the identified problems, a set of theoretical and scientific-practical measures has been developed to modernize the budget control system. These measures focus on improving the efficiency of the functioning of the budget control system and to better defining the lines of authority between the actors have gotten the power to take decisions.

Key words: control, budget control system, inside budget control, outside budget control, institute of budget control, users of audit information.

Підписано до друку 02.04.2021 р. Зам. 24/1
Формат паперу 60X84 1/16 Обсяг 0,9 авт.арк.
Тираж 100 прим. ОНЕУ, м. Одеса, вул. Преображенська, 8